

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Lignvm Vitae, Ornamentum, & Decus Ecclesiae

In Qvinqve Libros Divisvm. In quibus, Totius Sanctiss. Religionis Divi Benedicti initia; Viri Dignitate, Doctrina, Sanctitate, ac Principatu clari describuntur: & Fructus qui per eos S. R. E. accesserunt, fuissimè explicantur

Wion, Arnold

Venetiis, 1595

De Scriptoribus Ecclesiasticis Ordinis S. Benedicti Nirgorum. cap. LXI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38372

tem vix vnum crediderim Episcopatu superesse qui ex ordine Di-
 ui Benedicti assumptum, vel vnius ad minus non habuerit Episco-
 pum, cum ecclesie nonnullæ (vt dictum est) multo complures ha-
 buerint. Nec mirum videri debet quod aliquot posteriores sedes
 pauciores habuisse legantur, cum fundatione sint recentiores. Eas
 tamen habuisse plerosque, docet sedes Andomarenfis his nostris
 temporibus fundata, sed quorundam scriptorum negligentia, ne di-
 cam displicentia, minime expressos crediderim. Et ita quoque erga
 aliarum diacesium Episcopos actum videmus & dolemus, quorū
 uita & res gesta, professionisque tituli, perfunctoriè nimis litteris
 commendata sunt, quod non sine iactura Ordinis Monastici expe-
 rimur. Quarum omnium sedium catalogi, si integri & probati ad
 nos peruenisset, maiori quoque cum integritate & fide presens tra-
 ctatus in publicum prodijisset.

De scriptoribus Ecclesiasticis Ordinis S. Bene-
 dicti Nigrorum, quorum,

*Sapientiam narrant populi, et laudes eorum pronunciat
 omnis Ecclesia Sanctorū. Ecclesiast. C. XLIIII.*

Cap. LXI.

V finem tandem huic secundo libro imponamus,
 quinto loco nunc agendum est de Doctoribus, &
 scriptoribus illis Ecclesiasticis monachis, qui ex
 infinita quodammodo multitudine ad nostram no-
 titiam peruenire potuerunt. Nam si historicis cre-
 dendum est feruntur fuisse tā in dignitatibus con-
 stituti, quam monachi simplices, viri graues quindecim millia scri-
 ptis & eruditione celebres, absque ijs qui postremo hoc nostro se-
 culo floruisse perhibentur; quorum omnium typus repræsentatur
 in illa Abbatum turma quæ ad dexteram S. P. N. Benedicti, statim
 post Episcopos, in ipsius montis ascensu collocata cernitur. Quan-
 tum namque a principio Ordinis, usque ad tempora Gregorii IX.
 Papæ, per octingentos continuos annos, doctrina & sanctitate Or-
 do noster radiarit, testis est Sancta Mater Ecclesia passim ex filiorū
 suorum Benedictinorum fructibus sustentata & ornata: testes &
 Hæreseon tam præteritarum, quam presentium auctores, ita sancto

bb 3 rum

rum monachorum sana, catholica, & irrefragabili doctrina uicti & attriti, ut mutire uix audeant: Testes & historiarum scriptores, qui Doctorum nostrorum nominibus scripta sua non modicum illustrarunt. Horum omnium adumbratam quandam notitiam si quis expetat, scripta tam ueterum, quam recentiorum perlegat, & unde animum suum pascat abunde reperiet. Antiquiores erunt S. Venerabilis Beda, Leo Ostiensis, Petrus Diaconus, Philippus Bergomensis, Fasciculus temporum, Vincentius Beluacensis, & S. Antoninus Archiepiscopus Florentinus: Recentiores uero, D. Ioannes Tritemius Abbas, in omnibus fere operibus suis, Petrus Messias Hispanus, egregiam de Ordine monastico Benedictino laudem pro meritis, in libro suo de uitis Imperatorum; F. Ioannes Rioche in compendio historiae ecclesiasticae; D. Gilbertus Genebrardus in sua chronologia; & Hieronymus Plata societatis Iesu, de bono status Religiosi, lib. 2. cap. 32. Nec mirum si tot praecelarios viros Ordo protulit, cum tunc temporis, ut diffuse narrat Tritemius in chronico Hirsaugiae; Auctor libri de monasterijs Germaniae, & Gonsaluuus Illescas lib. 4. hist. Pontif. omnia coenobia essent Gymnasia, & omnia Gymnasia coenobia. Nusquam enim eo tempore per Germaniam, Galliam, Italiam, & Angliam, instituta litterarum fuerant Gymnasia, imo & aliquot post seculis Academiae, vel (ut aiunt) Vniuersitatis nomen illustre, in omni penè Occidentis imperio incompetum fuerat. Praeter enim Romanum uetustissimum, & Parisiense, ac Papiense tunc noua, utpote Caroli Magni, & successorum eius, iussu, ope, & auctoritate, per nostros Doctores Monachos fundata, nullum in historiis aliud uniuersale legimus exstitisse studium. Particularia uero multa fuisse in monasterijs nostris, uidere est in Chron. Hirsaugiae. Tritemii. Sigeberto de uir. Ill. c. 172. & Lamperro monacho qui in quodam tractatu de Abbate Meginhero de studio monasterii sui Hirfeldensis scribit in haec uerba. *Quid dicam de ludo scholari. Vbi adeo circa illud tempus studium flagrabat, ut ex alijs etiam monasterijs quoscunque festinae spei tyruuculos discendi causa illo transmitterent, & mater Herueldia ubique odorem notitiae suae diffunderet; nobilitate filiorum in laribus philosophiae, a tenero (ut aiunt) iungete obseruatorum.* Floruit itaque illa aetate sapientiae studium in coenobijs Germaniae, Galliae, Hispaniae, Italiae, Angliae, in quibus monachi & Abbates claruere in omni scientia doctissimi, qui & multa praecelara ad utilitatem legentium, & fidei defensionem, carmine & prosa ediderunt opuscula, quae usque in praesens extant, & extabunt in salutem,

salutem, per secula, credentium. Proinde Reges & Principes, ceterique nobiles ad discendum Dei timorem cum litteris, liberos suos monachis intra claustra tradiderunt instituendos: quorum plerique manentes sub regula disciplinæ magisterio in uiros creuerunt sanctissimos: alii per parentes reuocati moderatores Reipublicæ summi & prudentissimi facti sunt. Patet hoc in Beatis Mauro, & Placido, itemque Faulsto & Marco poeta, Sanctissimi P. N. Benedicti discipulis. Patet in Remigio, Beda, Alcuino, Rabano, & multis aliis, qui a parentibus Deo oblati, ab ipsis penè cunabulis inter studia sacratiora sunt educati. Exemplum nobis sit Angelicus ille doctor S. Thomas Aquinas, qui in monasterio Casinensi sub sanctorum monachorum disciplina ita eruditus est, ut postmodum nouum Prædicatorum ordinem ingressus in Doctorem fidei orthodoxæ profecerit nominatissimum. Et ita in Sanctitate & iustitia, necnon disciplina monastice, alij mille profecerunt, vita & doctrina clarissimi: qui in tanta ueneratione a Regibus & Principibus sunt habiti, ut lege & communi decreto cautum fuerit apud Gallos, Anglos, & Scotos, monasteria, in primis uero & præ cæteris San Dionisianum, Albanense, & Santandream, quasi communem thesaurum & receptaculum debere esse, ubi reponerentur, ac fidelissimè reseruarentur omnia historica gesta illius regni, & quæcunque memoria ac fama digna essent, verè possent & memoriter statim expedire. Pro grauiori testimonio huius antiqui & peruetris moris in Anglia, memoriæ mandatum est ab illo qui scripsit Scoticronicon. lib. 6. c. 39. *Statutum est (inquit) conuenienter in Anglia, quod unumquodque monasterium a Regibus fundatum, haberet de ipso loco suum certum scribam vel scriptorem, quo omnia notabilia tempore Regis, saltem in Regno, vel è vicinis contingentia, secundum quod veritas facti se haberet, cum data annotarentur; ad proximum generale Concilium, post obitum Regis, omnes illi Chronographi conuenirent, & sua uerè dicta, siue scripta, in medium producerent, & delectis a Concilio sagacioribus, & in talibus peritis & expertis, scripta examinerent, & diligenti habita collatione, de congeſſis summarum extraherent, & chronicam compingerent, ac in cænobicis archiuis librariorum pro authenticis chronicis, quibus fides daretur, scripta reponerent, ne temporum labilitate memoria gestorum in regno deperirèt.* Hec ille. Hic mos quam egregie continuatus, & studiose obseruatus sit a pluribus cænobitis, docent infinitæ penè historiæ, & chronica, quæ ex Monachorum schola proderiunt, & præmanibus omnium quotidie uersantur, ut sunt Chronica, Sibberti

geberti monachi Gemblacensis; Mariani Scoti, Fuldensis, Hermanni contracti, Augiensis; Reginonis, Abbatis Prumiensis; Lamberti Scafnaburgensis, Hirsfeldensis; Anastasij Bibliothecarij; Leonis Ostiensis, Petri Diaconi, Casinensium; Dodechini, Abbatis S. Disibodi; Roberti, Montensis; Roberti, Remensis; Ioannis Trittemij, Abbatis; Annonij, seu Aimonii, S. Germani; Helinandi, fontis frigidij; Matthæi Paris, Albanensi; Matthæi Vuestmonasteriensi; Thomæ Vualsinghamii, Albanensi; Vuitichindi, Corbeiensis; Otronis S. Blasii; Guntheri Ligurini, S. Amandi; Pauli Langii, Bozauuicis, & aliorum infinitorum Monachorum, qui in hoc præclaro scribendi genere, laudem omnem aliis præripuerunt: in quo certe ita eorum diligentia enituit, ut qui historias, & maxime antiquiorum, legere uoluerit, uix aliorum nomen inueniat quam monachorum. De Theologia, & aliis scientiis quid referam? Habuit enim Religio Benedictina in quo gloriari possit & uerè debeat, citra aherius iniuriam. Habuit in omni ætate suos Marones, Homeros, & Cicerones, etiã si defuerint illi Mecænates. Habuit & suas bibliothecas loquentes, atque (ut ita dicam) apes aureas. Habuit & in arcanis sacrosanctæ Triadis enodandis, & diuinitatis ineffabilibus sacramentis elucidandis, suos Augustinos, & Hieronymos, ita ut uerè de illa dici possit in ea illam disciplinarum pene omnium fuisse intelligentiam, quam olim in Catone Cicero ipse in Academicis, lib. 1. ingenuè agnoscebat. Quod eo magis in illa admirandum est, quoniam ueteres illi Monachi de industria sese a litteris remouebant, quo se totos in una rerum cœlestium contemplatione abderent: ut de S. P. N. Benedicto, narrat Gregorius. Sed tamen neque illo tempore, neque unquam defuerit in ea eruditi. Et ut quasi cursim omnem Religionis Benedictinæ ætatem ab initio inspiciamus, ut eorum multitudinē & copiam uideamus, qui in doctrinarum studiis magni fuerunt, in ter innumeros multisca eruditione probe instructos monachos, præ cæteris (de antiquioribus sermo est, recentiora namque contrectare ausi non sumus multorum offensione uitanda) excelluerunt S. Gregorius Magnus, in quo inuenies & demiraberis facilitatem; in Bercorio, simplicitatem; in Blossio, sanctitatem; in Cassiodoro, elegantiam; in Anselmo, candorem; in Rabano, ingenium; in Trittemio, uarietatem; in Paulo Diacono, acumē, in Radulpho, eruditionem. Dicit Sigebertus diligēter, Marianus leniter, narrat aperte Contractus, eloquitur grauitate Ligurinus, apposite Folengius, Clarius luculenter, Panhormitanus scitè, Ferdinandus splendide,

Cortefius

Cortesiſus aperte, acutè, & nitide. Ioachimus Perionius, philoſophi cè, cuius incude expolita iam pure loqui didicit Philoſophia. S. Bernardi caſto ſermone, Theologia melle dulcius concionatur; litteratura Dionyſii, & Gereberti, Mathesi rubiginem deteſcit, Conſtantino Duce Medici, & cū eloquētia morbos curant. Præeunte Aretino, omnes muſicæ partes cantabunt. Quid de Laureto Hiſpano qui tot ſingularia laborioſè in ſua ſilua in unū coniecit? Quid de uenerabili illo Beda, qui alter Ptolomæus in coſmographia, alter Alcabitius in aſtologia, alter Cicero in arte dicendi, alter Bias in philoſophia, alter Liuius in hiſtoria, dici poteſt? & unum dicere non pigebit, quod nec maiorem, nec parem recipit Benedictina Religio, nec ſimilis inueniri poteſt. Nec tamen ſingulis has ſolas uirtutes ineſſe exiſtimo, ſed hiſ inſigniores, cum nemo ex eiſ & proſa & uerſa oratione nō polleat. Nemo itē quin ſit aut Medicinæ, aut philoſophiæ, aut Iuris, aut Theologiæ conſultus, oēs ferè artificioſi, pleriq; Hebræicè periti & Caldaicè, & multi eorum Græcam linguam tanquam materiam perſequentes. Quorū omnium quare non potuerimus memorias perſequi, duo potiſſimum in cauſa fuere, unum, quod ob quorundam humilitatem, qui non ad ambitionem, nominis que ſui famam perpetuandam (quod multi faciunt) ſed ad gloriam Dei, & animarum ſalutem ſcribebant, cuius amore nominis titulos humiliter pertranſibant, nomina eorum ignoremus: alterum, quod ob inueteratum cucullæ odium, nomina de operibus eorum ab Hæreticis, & æmulis abraſa fuerint, ne partus monachorum agnoſcerentur. Licet enim Monachiſmus ſemper obreſcatorum ſuos habuerit, ut rectè prodiderunt Hieronymus in pluribus locis, & Chriſoſtomus in illo præclaro uitæ monaſticæ clypeo, & alii antiquiores, nullos tamen potentiores expertus eſt æmulos, quam hoc noſtro ſeculo, apud quos in tantum uileſcit Monachalis auctoritas, ut pleriq; hoc ſolo intuitu a librorum quamuis optimorum lectione abſtineant, quod Monachi nomine prænotentur. Nec deſuit aliquando quidam cucullomaſtix acerrimus, qui in deteſtationem atque derogationem monachorum, S. Gregorium Pontificem Romanum, cuius nominis primū, Sacroſanctæ eccleſiæ doctorem præſtantiſſimum (ſicuti & complures alios) ſcripſerit dementiſſimè nunquam fuiſſe monachum, ut opera tanti Patris in dubium reuocaret. Cuius inſcitæ & detractiōni ſatis copioſe & acriter, hortatu ac inſtantia Ioannis Tritemii Abbatis uiri vndeſcunq; doctiſſimi, F. Paulus langius monachus Bozauuienſis, & eiſdem Tritemii diſcipulus bi-

lus, bipertito, ad omnium claustralium defensionem respondit opusculo. Id ipsum agere conatus est de S. Ludgero, congeffor, ille reuigstarū. Episcoporū Monasteriensium, sed frustra. Hoc vano timore perterriti nonnulli, graues alioquin & summi nostre ætatis viri, professionis Monachalis titulos libris a se editis præponi non passi sūt, hoc prætextu, ne ab æmulis cum aliorum Sanctorum Monachorū opusculis, reicerentur. Rectè, an malè fecerint iudicent alii: certè quod ad me attinet hoc factum laudare aut probare, nec uolo, nec ualeo. Teneatur enim monachus ut filius, Religioni, tanquam matri suæ in obseruantia mandatorum Dei regeneratrici, quantum nec persoluere possit, ex beneficio si gratus fuerit, addo etiam ex delicto si ingratus. Quod si propria excæcatus philautia minimè agnoscat: non tamen minus, imo uero auctius & amplius obligationis vinculo constringitur, gemino scilicet nomine, recepti nempe nec ulla gratitudine repens beneficii. Quales autem præstare se habeant, Monachi Benedictinæ matri, exemplo sunt prædecessores nostri Sanctissimi & doctissimi viri, quibus adeo familiaritate semper & honorabile Monachi nomen fuit, ut proprio nomine reiecto eo solo se prænotari ac denominari gauderent, ad omnia extrema toleranda parati, potius quam ex animi uilitate, & ingratitude notam incurrere, & sanctum nomē semel acceptum, quo mediante in magnos uiros euaserant, relinquere: imo adeo quibusdam gratum fuit & amicum, ut amplis ædificijs & facultatibus contemptis, honoribusque non infimis posthabitis, ad monachalia exercitia recolenda sint reuersi. At non ita euenit præfatis superbæ uento tumidis, quibus tantum uilescit monachalis humilitas (quos suos tamen ex humilibus altos facere consuevit, ut quidam eorum experti sunt, qui si monachi non fuissent, ignoti forsitan & sine nomine in seculo remansissent) ut si possent etiam cum nomine, uestem quoque monachalem libentius dimitterent, & quod alij Sancti Viri, & Docti honorificum, & gloriosum reputant (ut uidere est in sectatoribus Sanctorum Augustini, Dominici, Francisci, & societatis Iesu Patribus, alijsque religiosis, qui iuxta Concilij Tridentini decretum, professionis & conditionis suæ titulos operibus suis præponunt quam diligentissime) hoc isti imputant ignominia. Sed hæc parergō. ad reliqua enim explicanda ueniendum est. Mirabitur enim fortassis aliquis, & iure, cur nonnullos Domni, alios Nonni, reliquos Fratris, quosdam Patris, cæteros Calogeri, præ nominibus adornem, cum illud in præcedentibus Summis Pontificibus, Cardinali-

nalibus, Archiepiscopis, & Episcopis omiserim, unica appellatione Domni rerenta. Abbatibus namque iuxta S. P. N. Benedicti decretum, Domnum, præposui: Sacerdotes quosdam secundum congregationum diuersitatem, nunc Domnos, ut Casinensis Congregationis, quæ aliàs fuit Sanctæ Iustinæ, monachos; nunc Nonnos, ut Cluniacensis reformationis, Giribennæ, & cœnobitas monasterii Casinensis; nunc Fratres, ut Bursfeldensis, Melitenfis, & aliarum eiusmodi Congregationum Religiosos, denominare uolui. Græci, si qui sint, Caløgeri prænomen gerunt. Reliqui in minoribus constituti, qui Sacerdotio initiati non fuerunt, Fratris denominatione cognoscuntur. Illis autem qui ab Ecclesia pro Sanctis sunt habiti, Sancti titulum apposui, aliis quibuscunq; prænominibus omisissis. Et ut res aliquo exemplo, & auctoritate firmetur, S. P. N. Benedictum, cap. 63. suæ Regule sic loquentem audiamus: *In ipsa appellatione nominum, nulli liceat alium puro nomine appellare; sed priores iuniores suos, Fratres, nominent; iuniores autem priores suos, Nonnos, vocent, quod intelligitur paterna reuerentia. Abbas autem, quia vices Christi agere videtur, Dominus & Abbas vocetur, non sua assumptione, sed honore & amore Christi. Ipse autem cogitet, & sic se exhibeat, ut dignus sit tali honore.* Hæc ibi. Quæ consuetudo talis denominationis inuolubiliter obseruata est in monasterio Casinensi per annos amplius quam octingentos, ut ex cerimonia pronunciandi officiales hebdomadarios per D. Bernardum Abbatem anno 1282. defunctum facta, quam ex monasterio Casinensi accepimus intelleximus, quæ est in scamno 12. ad sinistram in hunc modum:

Carimonia Sacri monasterij Casinensis, facta per D. Bernardum Abbatem Casinensem

Vicarius ordo postulat, ut in hac futura hebdomada canat Nonnus Amicus Missam, Epistolam frater Desiderius legat. Euangelium, Responsorium & versum, Frater Vincentius canat. Lectionem memoriter Frater Thomas legat; Lacerant Frater Andreas procuret; Coquina seruitium Nonnus Remigijs, cum Fratre Machario faciat; Lectionem ad mensam frater Antonius legat; ad Collationem. uel ad Capitulum, frater Maurus Legat; ad seruitium ecclesiæ Nonnus Iacobus, cum Fratre Basilio, ministerio succedat. Hæc Bernardus. De Venerabili Beda, qui sub Congregatione Giribenna uixisse perhibetur, & de prænominibus, Non ni ipsi attributo, agit Tritremius de uir. ill. ord. S. Bened. lib. 3. cap. 155.

Idem

Idem in aliis congregationibus obseruatum, testantur nonnulli historiarum Scriptores, ut Cæsarius illust. mirac. lib. 3. c. 33. de Cisterciensibus: Chron. Cluniacense MS. & Carimoniale eiusdem congregationis, de Cluniacensibus, & cenobiis sibi subditis. Tritemius, in Chron. Hirsaugiæ, & in tractatu de ruina nostri Ordinis, & alibi, de Melitensibus, & Bursfeldensibus, & alii, de alijs. Denominationis que huius usus iam adeo inualuit, præcipue in partibus Gallia & Flandriæ, in quibus usitatori uocabulo Sæctimoniales, *Nonnes*, siue *Nonnettes*, a uocabulo Nonnus, uocantur, ut dubitationi locus nullus relictus uideatur. Qualis præterea congregationis quotusquisque fuit, in quantum licuit diligenter annorauimus, & si aliquando dubitatum, illud potius sub silentio præterire maluimus quam nostra auctoritate aliquid definire, ne postea retractatione indigeat. Brevitati studentes, longiores elogiolorum narrationes ex industria prætermisimus, nomina, cognomina, patriam, & tempora quibus uixerunt assignasse, satis esse arbitrati. Si quis plura requirat, sunt scriptorum ecclesiasticorum catalogi, ut Sigeberti, Tritemii, Sixti Ienensis, & aliorum, qui consuli poterunt. Auctores qui de eis meminerunt, vel agunt, sicut in præcedentibus actum, & in subsequens fiet, non adducimus, quod superfluum uidetur, cum opera ipsorum, & assignatio ubi excusa sint, uel MSS, reperiantur, pro auctoritate sint. Scriptores ecclesiasticos præpositos, aut postpositos, a præsentis tractatu abesse uoluimus, ne una persona bis, uel ter repetita fastidiū generet. Ordo dispositionis, facilius, Alphabeticus. Si quid prudenter, aut recte positum Deo Opt. Max. & Sanctis nostris, quorum causa hic labor susceptus, laus & gloria, si quid uero male uel indiligenter dictum, impossibilitati, non uoluntati, quæ maxima in nobis fuit, donetur.

Scriptores Ecclesiastici incipientes ab Literra, A.

Cap. LXII.

OMNVS Abbas Vercellensis, cuius nomen hæcenus ignoratur, ordinis S. Benedicti, Congregationis Cluniacensis, uir eruditionis ac religionis summe, floruit anno Domini 1400. Scripsit inter alia, Expositionem in cantica canticorum, secundum sensum Anagogicum.

Para-

mobi